

”Det bästa som hänt under min tid som boklånare”

Resultat och analys av en enkät som visar vad låntagare vid Stockholms stadsbibliotek tycker om att låna e-böcker från biblioteket.se.

Del 1: ***Underbar och älskad av alla***

Del 2: ***Den fjättrade Prometheus***

Prolog:

Under sex sommarveckor genomförde Stockholms stadsbibliotek en webbenkät bland de besökare som lånade e-böcker och e-ljudböcker på biblioteket.se, stadsbibliotekets webbplats.

E-bokslånarna visade sig vara otroligt engagerade. De var entusiastiska och positiva, men även analyserande och kritiska.

Här följer första delen i sammanställningen av enkätsvaren.

Del 1:

Underbar och älskad av alla

Utlåningen av e-böcker och e-ljudböcker från Stockholms stadsbibliotek fördubblades mellan 2010 och 2011. Statistik från de första månaderna under 2012 pekar på att ökningen fortsätter i samma takt. 2011 skedde 83 000 e-lån, och för 2012 beräknas summan landa på 150 000. I en nyligen genomförd webbenkät fick besökarna berätta vad de tycker om sitt digitala bibliotek. Frågorna var många, och svarsfrekvensen oväntat hög – cirka 20 % (mot normalutfallet 5 %) av besökarna, över 1000 personer, tog sig tid att fylla i den ganska så omfattande enkäten.

Det mest slående med enkätsvaren är att låntagarna älskar att kunna låna e-böcker med några knapptryck framför datorn. Så gott som alla håller med om de uppenbara fördelarna: det är bra att man kan låna när som helst, och att man slipper åka någonstans för att göra det. Det är toppen att slippa lämna tillbaka böckerna man lånar, och det är bra att biblioteket över huvud taget erbjuder e-böcker.

”Det bästa som hänt under min tid som boklånare” skriver en låntagare som kommentar.

”Fantastisk service att kunna låna e-litteratur! Mycket bra jobbat med att fixa det!” säger en annan.

– Jag blir verkligen varm om hjärtat när jag hör sånt här, säger Mikael Petrén, chef för det digitala biblioteket. Jag och flera med mig har jobbat stenhårt för att stockholmarna ska kunna låna e-böcker – lätt, smidigt och gratis. Att folk inte bara gillar, utan verkligen tycker det är superbra gör det ännu roligare att gå till jobbet!

Lysande utsikter

Enkäten visar att 21 % har skaffat lånekort hos Stockholms stadsbibliotek enbart för att kunna låna e-böcker. De flesta i den här gruppen – 63 % – är män.

– Man brukar säga att killar och män har lättare att ta till sig ny teknik, säger Mikael Petrén. Och det är väl bra i det här fallet, när det är teknik för att läsa böcker!

En besökare skriver: ”Användare sedan 2 veckor och redan läst ut 2 böcker (normalt läser jag 2 böcker på ett helt år). [---] Som 35-årig man så kanske dessutom tycker jag det är lite nörd-roligt att läsa från ipaden.”

På frågan om låntagarna föredrar tryckta eller digitala böcker är det ganska jämt, med ett litet övertag för e-böckerna. Däremot lånar de flesta färre tryckta böcker nu jämfört med för ett halvår sedan, och de flesta tror att de kommer att låna ännu färre fysiska böcker i framtiden. – Det är kanske inte så underligt att de som svarat på enkäten föredrar digitala böcker – de fick ju frågan när de kom för att låna en e-bok, säger Mikael Petré. Men jag tror att trenden är att fler och fler gillar att läsa digitalt. Läs- och surfplattorna har blivit bättre, och under sommaren har folk upptäckt att de inte behöver packa halva resväskan med böcker – det räcker med plattan!

Svindlande höjder

Att e-bokslånen har kommit för att stanna – och att de kommer att fortsätta öka – får starkt stöd i enkäten. Sju av tio lånar fler e-böcker nu än vad de gjorde för ett halvår sedan.

Hela åtta av tio tror att de kommer att låna ännu fler e-böcker i framtiden. ”Jag köpte precis min läsplatta [---] och jag är helt såld... kommer läsa mer på en månad än jag vanligtvis gör på ett år” skriver en låntagare.

Många användare passade på att strö superlativer över biblioteket.se i fritextsvaren. En del pekar på att det får folk i allmänhet och barn i synnerhet att läsa mer: ”Fantastiskt bra service som ökat läslusten hos våra barn” säger någon, och en annan avslutar med en from förhoppning: ”Jag tycker det är klockrent att man kan låna böcker gratis [---]och att även barn börjar läsa vilket kanske kan bidra till att folk lär sig att stava igen”.

Andra svar uppmärksammar den demokratiska aspekten: ”[Biblioteket] värnar om att göra litteratur tillgänglig för alla (även de som är mindre bemedlade, det är en viktig uppgift) och e-böcker och ljudböcker är en del av det!”

Var det bra så?

Men inget är så bra att det inte kan bli bättre. Många låntagare efterlyser bättre beskrivningar av böckerna, och vill ha lästips och listor. Men de allra flesta klagomålen gäller det begränsade utbudet – 3 av fyra skulle låna mer om utbudet var större.

– Men folk visar stor förståelse för biblioteken, säger Mikael Petré. De har hört att e-böcker är dyrt för oss, och till och med de som klagat försöker vara snälla. Någon skrev: ”Det enda tråkiga är att det inte finns tillräckligt många titlar. Jag hittar aldrig det jag söker, vilket leder till att jag får nöja mig med något annat. Men det har också resulterat i att jag har hittat nya favoriter!”

- Vi jobbar på att få in framförallt fria titlar, både svenska och utländska, säger Mikael Petrén. Litteraturbanken har digitaliserat Nationalutgåvan av Strindbergs samlade verk, och vi har själva digitaliserat Alva och Gunnar Myrdals böcker. Rent tekniskt är det väl inte ett lån när våra användare tar hem en fri titel, men det spelar mindre roll. Biblioteket ska ju lyfta fram och presentera litteratur och läsning oavsett hur copyrightförhållandet ser ut. En annan sak som kan bli betydligt bättre är gränssnittet och sökfunktionen.
- 3 av 4 tycker att det är enkelt att låna böcker, säger Mikael Petrén. Den siffran är bra men måste bli bättre. Det *är* ju enkelt att låna e-böcker, så då måste vi göra det enkelt också. Den allra fränaste kritiken drabbar förlagen. Förutom föreställningen att e-böcker är dyrt för biblioteken är låntagarna arga på att många nya böcker måste vistas i karantän innan de får lånas ut.
- ”Jag kan gärna betala en speciell avgift för att låna eböcker, speciellt om det skulle göra att nya böcker inte behövde någon karantäntid” skriver en låntagare.
- Förlagen, karantänen, distributionen och hela affärsidén med e-böcker är ett kapitel för sig, säger Mikael Petrén, och lovar återkomma i ämnet.

För frågor om e-böcker i allmänhet och enkäten eller biblioteket.se i synnerhet, kontakta Mikael Petrén:
mikael.petren@stockholm.se, 08-508 311 50

Nästa del: Lär vad Mikael Petrén mer har att säga i del 2: *Den fjättrade Prometheus*